

на студента. Провідним фахівцям кафедр загальної хірургії слід підготувати сучасний підручник згідно з темами типової програми з урахуванням особливостей кожної кафедри та навчання іноземних студентів. Так, у типовій програмі не знайшли відображення теми хірургічного лікування гельмінтозів та деяких ускладнень тропічних інфекцій. Крім того, слід зазначити, що деякі теми мають бути перенесені в програму сестринської практики (десмургія, ін'єкції) - вони зайві в курсі загальної хірургії. Підручник має містити теми класичної загальної хірургії в поєднанні з новітніми даними про досягнення в різних хірургічних галузях та фармакотерапії хірургічних хвороб, а також необхідний методичний апарат, який буде корисним для викладача і студента. Кожний розділ має завершуватися контрольньо-навчальними завданнями різних рівнів складності, питаннями для самоконтролю й обговорення.

Ураховуючи щорічне збільшення кількості іномовних студентів, з метою ширшого використання в навчальному процесі підручник слід зидати українською, російською й англійською мовами.

У межах спільної роботи необхідно створювати ефективні форми контролю знань (тестові завдання для ліцензійних інтегрованих іспитів) та загальних методичних розробок, проведення відкритих лекцій, упровадження в навчальний процес новітніх інформаційних технологій.

Отже, особливості оновленого підходу до навчального процесу в контексті Болонського процесу передбачають створення нових можливостей для підвищення ефективності підготовки студентів вищих медичних навчальних закладів України. Але не все ще вирішено: питання загального програмного забезпечення та методів контролю потребують доопрацювання.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

*Мищенко І.В., Мищенко В.П., Запорожець Т.М., Весніна Л.Е.,
Жукова М.Ю., Моргун З.К., Павленко Г.П., Соколенко В.М.,
Коковська О.В., Федотенкова Н.М.*

Організація навчального процесу на кафедрі нормальної фізіології здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонського процесу з осіннього семестру 2006 року. Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота студентів (СРС), в організації якої важливу роль відіграють консультації викладачів. Тематичні плани лекцій, практичних занять, СРС забезпечують реалізацію в навчальному процесі всіх тем, які входять до складу змістових модулів.

Згідно з програмою з нормальної фізіології, а також вимогами кредитно-модульної системи СРС відводиться важлива роль. З 300 год. навчального плану на СРС припадає 100 год., або третя частина (табл. 1).

Таблиця 1
Опис навчального плану з дисципліни
"Фізіологія" для студентів медичних факультетів

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, з них				Вид контролю
	Всього	Аудиторних		СРС	
		Лекцій	Практичних занять		
	300	60	140	100	
Кредитів ECTS	10, 0				
Модуль 1 Змістових модулів 6	90 год. / 3,0 кредитів ECTS	20	48	22	Підсумковий модульний контроль
Модуль 2 Змістових модулів 3	90 год. / 3,0 кредитів ECTS	18	48	24	"-
Модуль 3 Змістових модулів 4	60 год. / 2,0 кредитів ECTS	12	24	24	"-
Модуль 4 Змістових модулів 4	60 год. / 2,0 кредитів ECTS	10	20	30	"-

Більша частина СРС відводиться підготовці до практичних занять та до підсумкового модульного контролю. Розроблено орієнтовний план самостійного опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять.

Тематичний план СРС представлено в таблиці 2.

Таблиця 2
Тематичний план самостійної роботи студентів (СРС)

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
	<i>Модуль 1. Загальна фізіологія</i>		
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	15	Поточний контроль на практичних заняттях
2	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять		
	Історія розвитку фізіології в XIX столітті	1	Підсумковий модульний контроль
	Внесок праць І.М.Сеченова, І.П.Павлова, П.К.Анохіна, П.Г.Костюка в розвиток світової фізіології. Українська фізіологічна школа	1	"-
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	5	Підсумковий модульний контроль
	РАЗОМ	22	
	<i>Модуль 2. Фізіологія вісцеральних систем: крові, кровообігу, дихання</i>		
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	16	Поточний контроль на практичних заняттях
2	Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять		

	Динаміка лімфообігу	1	Підсумковий модульний контроль
	Фізіологія регіонального кровообігу	2	-
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	5	Підсумковий модульний контроль
	РАЗОМ	24	
	Модуль 3. Фізіологія вісцеральних систем: енергетичного обміну, терморегуляції, травлення, виділення		
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	17	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Індивідуальна СРС: розробити схему контуру регуляції гомеостазу за участі нирок	2	Поточний контроль
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю	5	Підсумковий модульний контроль
	РАЗОМ	24	
	Модуль 4. Вищі інтегративні функції		
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	18	Поточний контроль на практичних заняттях
2	<i>Опрацювання теми, яка не входить до плану аудиторних занять</i>		Підсумковий модульний контроль
	Вестибулярна сенсорна система	2	-
	Смакова та нюхова сенсорні системи	2	-
	Сон, його види, механізми, біологічна роль	3	-
4	Підготовка до підсумкового модульного контролю	5	-
	РАЗОМ	30	
	РАЗОМ СРС із дисципліни, в тому числі підготовки до підсумкового модульного контролю	100 20	

Оцінювання індивідуальної самостійної роботи студентів (індивідуальних завдань): кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента (СРС) залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10-12 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Оцінювання самостійної роботи: оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється на підсумковому модульному контролі.

З досади інших кафедр та з опитування студентів випливає, що самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять, у більшості випадків зводиться до написання студентами рефератів. Ураховуючи сучасну "інтернетизацію", така "самостійна" робота, на наш погляд, є формальною, тому що матеріал реферату навіть не читає студент, а викладач не має часу, щоб прочитати й оцінити роботи 10-12 студентів у групі. До того ж кількість рекомендованих тем недостатня для всіх студентів, а написання кількох рефератів на одну тему в групі чи в різних групах зовсім не буде самостійним.

З огляду на це ми вважаємо, що на кафедрі нормальної фізіології доцільнішим видом СРС може бути виготовлення таблиць, стендів, інших засобів навчання з індивідуальним підходом до кожного студента або декількох студентів у групі та навіть групи. У процесі виготовлення таблиць, схем, стендів та ін. студенти детальніше вивчають основні фізіологічні властивості та механізми діяльності організму, що суттєво поліпшує їхні знання. Для контролю викладач може запропонувати захист такої роботи, де студент має дати пояснення, відповісти на відповідні запитання, що можна використати надалі як засіб навчання інших студентів.

Видом самостійної роботи можна вважати й науково-дослідну роботу студентів.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НА КАФЕДРІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ ТА ІМУНОЛОГІЇ

*Лобань Г.А., Федорченко В.І., Звягольська І.М., Коваленко Н.П.,
Полянська В.П., Ганчо О.В., Костіч О.О., Зачепило С.В.*

Сучасний світ характеризується стрімким зростанням ролі освіти як одного з важливих факторів забезпечення економічного зростання стабільності в державі. Як один із найважливіших елементів суспільного життя, система освіти спрямована на вирішення завдань, які виникають у середовищі ринкової економіки, що формується.

Концепція модернізації української вищої освіти ставить за мету підвищення якості освіти, її доступності й ефективності. Досягнення поставленої мети сприяє реформуванню вищої освіти.

Необхідність реформування системи освіти України зкзачною мірою обумовлена також процесами глобалізації та потребами формування позитивних умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації і самореалізації у світі.

Входження України в Болонський процес створює нові можливості для полюбювання української освіти на міжнародній арені.

Демографічний спад, характерний не тільки для України, а й для інших країн СНД і Західної Європи, вже найближчим часом призведе до гострої конкуренції студентів вищих навчальних закладів на міжнародному та національному рівнях.

Головним інструментом у цій боротьбі будуть ефективність управління освітнім процесом, якість вищої освіти, гнучкість освітніх програм, можливість для студентів увійти в міжнародні мережі безперервної освіти, підвищити свою конкурентоздатність на ринку праці.